

deSingel

Jerusalem Quartet

vr 1 mei 2015
Blauwe zaal
Grote podia
20 uur → 21.35 uur
pauze ± 20.45 uur

inleiding 19.15 uur
Magda De Meester
Blauwe foyer

kwartet

Quatuor Ébène

wo 17 sep 2014

Quatuor Diotima Lecture recital

vr 3 okt 2014

Quatuor Diotima

za 4 okt 2014

Apollon Musagète Quartett Lecture recital

do 11 dec 2014

Apollon Musagète Quartett

vr 12 dec 2014

Belcea Quartet

do 29 jan 2015

Jerusalem Quartet

vr 1 mei 2015

teksten programmaboekje **Magda De Meester**
coördinatie programmaboekje **deSingel**

Gelieve uw GSM uit te schakelen.

De inleidingen kan u achteraf beluisteren via www.desingel.be.
Selecteer hiervoor voorstelling/ concert/tentoonstelling van uw keuze.

Reageer en win

Op www.desingel.be kan u uw visie, opinie, commentaar, appreciatie, ... betreffende het programma van deSingel met andere toeschouwers delen. Selecteer hiervoor voorstelling/ concert/tentoonstelling van uw keuze. Neemt u deel aan dit forum, dan maakt u meteen kans om tickets te winnen.

Grand café deSingel

open alle dagen 9 → 24 uur
informatie en reserveren
+32 (0)3 237 71 00
www.grandcafedesingel.be
drankjes / hapjes / snacks / uitgebreid tafelen

Bij onze concerten worden occasioneel cd's te koop aangeboden door
La Boîte à Musique
Coudenberg 74 | Brussel +32 (0)2 513 09 65
www.classicalmusic.be

Met bijzondere dank aan **Jacek Bielat** voor het stemmen en het onderhoud van de concertvleugels van deSingel

Piano's Jacek & Svetlo

Land Van Waaslaan 150 | Gent
+32 (0)9 227 77 37 | www.jspiano.be

Jerusalem Quartet

Alexander Pavlovski, Sergej Bresler viool

Ori Kam altviool Kyril Zlotnikov cello

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Strijkkwartet nr 14 in G, KV387 'Lente' 27'

Allegro vivace assai
Menuetto: Allegro - Trio
Andante cantabile
Molto Allegro

Erwin Schulhoff (1894-1942)

Vijf stukken voor strijkkwartet 13'

Alla Viennese (Allegro)
Alla Serenata (Allegretto con molto)
Alla Czeca (Molto Allegro)
Alla Tango (Andante)
Alla Tarantella (Prestissimo con fuoco)

pauze

Bedrich Smetana (1824-1884)

Strijkkwartet nr 1 in e 'Uit mijn leven' 26'

Allegro vivo appassionato
Allegro moderato a la Polca
Largo sostenuto
Vivace

**SEI
QUARTETTI**
PER DUE VIOLINI, VIOLA, E VIOLONCELLO.

*Composti e Dedicati
al Signor*

GIUSEPPE HAYDN
*Maestro di Cappella di S. A.
il Principe d' Esterhazy & c
Dal Suo Amico*

W.A. MOZART
Opera X.

*In Vienna presso Artaria Comp.
Mercanti ed Editori di Stampere Musica,
e Carte Geografiche.*

Gen. Priv. S. C. M.

Prezzo f. 6. 50

Titelpagina van de eerste uitgave van de zes Strijkkwartetten die Mozart had opgedragen aan Haydn

Al mio caro Amico Haydn

Un Padre, avendo risolto di mandare i suoi figli nel gran Mondo, stimò doverli affidare alla protezione, e condotta d'un Uomo molto celebre in allora, il quale per buona sorte, era di più il suo migliore Amico. — Eccoti dunque del pari, Uomo celebre, ed Amico mio carissimo i sei miei figli. — Epi sono, è vero il frutto di una lunga, e laboriosa fatica, pur la speranza fattami da più Amici di vederla almeno in parte compensata, m'incoraggiò, e mi lusingò, che questi parti siano per darmi un giorno di qualche consolazione. — Tu stesso Amico carissimo, nell'ultimo tuo soggiorno in questa Capitale, me ne dimostrasti la tua soddisfazione. — Questo tuo suffragio mi anima sopra tutto, perchè io te li raccomandi, e mi fa sperare, che non ti sembreranno del tutto indegni del tuo favore. — Racciati dunque accoglierli benignamente, ed epoi loro Padre, Guida, ed Amico! Da questo momento, io ti cedo i miei diritti sopra di essi: ti supplico però di guardare con indulgenza i difetti, che l'occhio parziale di Padre mi può aver celati, e di continuar loro malgrado, la generosa tua Amicizia a chi tanto l'apprezza, mentre sono di tutto Cuore.

*Amico Carissimo
Vienna il 7mo Settembre 1785.*

*il tuo Amicissimo Amico
W.A. Mozart*

Wolfgang Amadeus Mozart **Strijkkwartet nr 14 in G, KV387 'Lente'**

Het genre van het strijkkwartet is ontstaan in het begin van de tweede helft van de 18de eeuw met de eerste werken van Joseph Haydn en Luigi Boccherini. Het waren aangename onderhoudende kamermuziekwerken, divertimento's. Maar met Haydn's opus 33 (1781) kreeg het strijkkwartet zijn klassieke gestalte. De term klassiek slaat hier veeleer op de optimale vorm van het strijkkwartet dan op het muzikale tijdperk en verwijst naar het exemplarische, het tot voorbeeld strekkende van die eerste werken. Wolfgang Amadeus Mozart heeft dit classicisme in de zes aan Haydn opgedragen strijkkwartetten KV387, 421, 428, 458, 464, 465 (1782-1785) op zijn manier bevestigd. Hij noteert in de opdracht aan Haydn dat deze kwartetcomposities de vrucht zijn van een lang en moeizaam werkproces ("frutto di una lunga e laboriosa fatica"). Dit wordt ook gedemonstreerd door de talrijke, voor Mozart ongebruikelijke, schetsen die uit die periode teruggevonden werden.

De jonge Mozart maakte de ontwikkeling van de kwartetkunst van heel nabij mee. Vooral tijdens zijn reizen was hij met dit genre in contact gekomen. In Salzburg heerste blijkbaar geen echte kwartetcultuur en bijgevolg zijn al zijn strijkkwartetten elders ontstaan. Zijn eerste reeks kwartetten ontstond in Italië tijdens de jaren 1770-73 (KV155-160) en had nog Sammartini's werk als voorbeeld. Deze composities hebben geen menuet, zijn dus nog driedelig en worden gekenmerkt door een opvallend cantabile karakter van de Italiaanse operastijl. Alle volgende Mozartkwartetten werden in Wenen op papier gezet. Zo componeerde hij zijn tweede set van zes strijkkwartetten (KV168-173) tijdens een kort verblijf in Wenen in 1773. Deze strijkkwartetten zijn vierdelig en duidelijk geïnspireerd door Haydn's stijl.

Niet alleen het werk van Haydn, maar ook het klimaat van de keizerlijke hoofdstad inspireerde en stimuleerde Mozart. Toen hij in 1781 definitief naar Wenen verhuisde, merkte hij vrij snel dat de kamermuziek hier heel hoog aangeschreven stond. Mozart had ontslag genomen uit de dienst van de aartsbisschop in Salzburg en koos ervoor zich als een vrij en zelfstandig kunstenaar in Wenen te vestigen. Aanbevelingen en introducties waren echter heel belangrijk en noodzakelijk. De vriendschap met Haydn speelde daarom een grote rol. Naar verluidt musicerden zij geregeld samen met hun vrienden Karl Ditters von Dittersdorf en Johann Vanhall, waarbij Haydn de tweede viool en Mozart de altviool hanteerde. Zo zouden zij samen als eersten Mozarts Kwartet nr 14 gespeeld hebben.

Dit kwartet in G, KV387, is het eerste van de derde reeks van zes kwartetten die hij opdroeg aan zijn vaderlijke vriend en leraar Joseph Haydn en dankt zijn bijnaam 'Lente' Kwartet aan het frisse en snelle openingsdeel. Het is duidelijk dat Mozart niet wilde onderdoen voor het model dat hem voor ogen stond. Vooral het eerste en het laatste deel getuigen van een grote artistieke ambitie. Naast de klassieke opbouw wordt het kwartet gekenmerkt door een algemene vrijheid, een waaier van nuanceringen op vlak van dynamiek en heel wat vernieuwingen in de harmonie. Haydn uitte zich vol lof over deze kwartetten.

Rond 1800 had het strijkkwartet zich ontwikkeld als het intellectueel meest veeleisende en tegelijk het meest veelzijdige genre binnen de instrumentale muziek.

Tot dan was kwartetmuziek echte 'kamermuziek' en bracht het zowel kenners en liefhebbers samen in een huis, waarbij de strikte scheiding tussen uitvoerenden en luisteraars nog niet was doorgevoerd. Na de eeuwwisseling veranderde dit: het strijkkwartet kwam in de concertzaal terecht en de muzikanten werden professionele musici. Deze sociale reorganisatie van het genre bracht natuurlijk veel veranderingen met zich mee. Het divertimentokarakter verdween en maakte plaats voor muziekdramatische mogelijkheden en meer inhoudelijke geladenheid.

Het was vooral Ludwig van Beethoven die met zijn reeks Rasumovski-Kwartetten opus 59 nieuwe vormen voor het genre poneerde. Hij zorgde voor de uitbreiding van de verschillende delen, de extreme behandeling van de klankmogelijkheden en het bijna orkestrale gebruik van de muzikale taal.

Ook de eerste poging tot een soort gevoelsprogramma in de kamermuziek vinden we bij Beethoven terug. In zijn opus 132 lezen we bij het Molto-Adagio het opschrift: "Heiliger Danksagung eines Genesenden an die Gottheit" en bij het Andante: "Neue Kraft fühlend".

Bedrich Smetana in 1880 © Smetana Museum Praag

Bedrich Smetana Strijkkwartet nr 1 in e 'Uit mijn leven'

De Boheemse componist Bedrich Smetana componeerde zijn Eerste Strijkkwartet in 1876 op 52-jarige leeftijd. Dit werk staat bekend als het eerste volledig programmatische kamermuziekwerk. Het is een autobiografisch werk dat door de componist de bijnaam 'Z mého života' ('Uit mijn leven') kreeg. Bijzonder is wel dat Smetana pas twee jaar na de compositie van dit Eerste Strijkkwartet de inhoud ervan meedeelde in een brief aan zijn vriend Josef Srb-Debrnov. Elk deel van het kwartet beschrijft als het ware met veel nostalgie een fase uit zijn leven, als mens en als kunstenaar.

Het openingsdeel, *Allegro vivo appassionato*, blikst terug op de componist als jonge man: "mijn neiging voor de kunst in mijn jeugd, de romantische atmosfeer, het niet uit te drukken verlangen naar iets dat ik niet nader kon omschrijven of bepalen, maar ook het voor gevoel van mijn toekomstige tegenspoed."

Het tweede deel, een scherzo, *Allegro moderato a la Polka*, "voert mij terug naar de gelukkige tijd uit mijn jeugd tussen de mensen op het platteland en in de aristocratische salons waar ik mijn jonge jaren doorbracht met het schrijven van dansen voor jongelui en waar ik zelf bekend stond als enthousiaste danser... Het gaat ook over mijn reislust..."

Het derde deel, *Largo sostenuto*, "roept het geluk op in herinnering van de liefde voor het meisje dat later mijn toegenegen vrouw werd, de strijd tegen ongunstige omstandigheden en tenslotte het bereiken van mijn doel."

De finale, *Vivace*, beschrijft het inzicht van de componist, hoe hij elementen uit de volksmuziek in zijn werk wist te integreren en de vreugde over het resultaat van die experimenten, tot het punt waarop ze worden afgeremd door de catastrofe van de naderende doofheid; "er is nog een straaltje hoop, een korte verbetering, maar bij de herinnering aan alles dat vroeg in mijn loopbaan leek te zijn beloofd, ontstaat een sterk gevoel van teleurstelling."

In Smetana's Eerste Strijkkwartet wordt de verwijzing naar zijn persoonlijke tragedie verweven met tal van mooie en idyllische elementen. Onheilspellende motieven wisselen af met romantische en tedere gevoelens, volksmuziek en kunstmuziek worden verenigd. Zijn muziek is zoals steeds onafscheidelijk verbonden met de ziel en het karakter van zijn volk. Het terugblikken op zijn eigen tragische leven wordt overstege door de uitbeelding van zijn liefde voor de Boheemse cultuur.

Erwin Schulhoff

Erwin Schulhoff **Vijf stukken voor strijkkwartet**

Erwin Schulhoff werd in 1894 in Praag geboren in een familie van gemengde Joodse en Duitse afkomst. De bekende concertpianist en componist Julius Schulhoff, een goede vriend van Frédéric Chopin, was zijn groot-nonkel. Het was Antonín Dvořák die de jonge Erwin aanmoedigde om reeds op tienjarige leeftijd een opleiding aan het conservatorium te volgen. Als pianist werd hij verder gevormd door de lessen van Willi Thern in Wenen, Robert Teichmüller in Leipzig en Carl Friedberg en Lazzaro Uzielli in Keulen. Als componist kreeg hij als getalenteerde jongen les van Max Reger (1907-1910). In 1918, op 24-jarige leeftijd, kreeg hij o.a. de Mendelssohn-Prijs voor zijn Klaviersonate opus 20. In 1919 verhuisde hij met zijn zus Viola naar Dresden en leerde hier talrijke kunstenaars kennen, waaronder George Grosz die hem met de dadaïstische beweging in contact bracht. In 1924 keerde hij terug naar Praag en zette hij zich o.a. in als concertorganisator voor de Weense School. Hij ondernam concertreizen naar Salzburg, Venetië, Genève en Oxford als vertegenwoordiger van de toenmalige avant-garde. Schulhoff interesseerde zich vooral voor de radicale richtingen van de avant-garde, voor het dadaïsme en de jazz; hij zette zich in voor de kwarttoonmuziek van Alois Hába en liet zich graag beïnvloeden door het impressionisme, het expressionisme en het neoclassicisme.

Erwin Schulhoff kende een vrij bijzondere levensloop. Hij werd geboren in Praag toen deze stad nog deel uitmaakte van de dubbelmonarchie Oostenrijk-Hongarije. Bijgevolg streed hij tijdens de Eerste Wereldoorlog als soldaat in het Oostenrijks-Hongaarse leger aan het Russische front. Daarna, tijdens de jaren van de Weimar-Republiek, was hij vooral in Duitsland werkzaam. Door zijn grote interesse voor alles wat progressief was, geraakte hij begin van de jaren '30 geboeid door het communisme. Zo zette hij in 1932 met zijn opus 82 het Manifest van de Communistische Partij in de vorm van een cantate op muziek. Bijgevolg werd zijn muziek door de nazi's bestempeld als 'Entartete Musik' en volledig verboden. Opnieuw in Praag verdiende hij amper de kost en was hij na 1939 nog slechts als jazzpianist onder een pseudoniem actief. In 1941 keurde de Sovjet-Unie zijn vraag voor staatsburgerschap goed, maar werd hij door de nazi's gearresteerd net voor hij het land kon verlaten. In juni van dat jaar werd hij weggevoerd naar het Wülzburg concentratiekamp, vlakbij Weissenburg in Beieren. Daar stierf hij op 18 augustus 1942 aan tuberculose.

Niettegenstaande Schulhoff snel in de vergetelheid geraakte,

speelde hij een belangrijke rol in de muziekgeschiedenis. Als componist vertegenwoordigde hij de nieuwe stroom Tsjechische toondichters die het 19de-eeuwse romantische idioom achter zich had gelaten en zich bij de West-Europese avant-garde had aangesloten. Zijn oeuvre wordt gekenmerkt door verschillende stilistische periodes.

De 'Vijf stukken voor strijkkwartet' uit 1923 zijn duidelijk geënt op het idioom van de Parijse Groupe des Six. Het is daarom niet verwonderlijk dat hij het werk opdroeg aan Darius Milhaud. Stilistisch realiseert Schulhoff hier een samensmelting van de eigentijdse muzikale taal met neoclassicistische elementen, jazz en dansritmes uit verschillende bronnen en culturen. Hij beschouwde jazz als een dans-idioom. De Amerikaanse muziekcriticus van de New York Times Olin Downes schreef met veel lof over de uitvoering van de 'Vijf Stukken voor strijkkwartet' in Salzburg in 1924: "These pieces attempted only to charm or entertain. They had spontaneous humor, sentiment, a fluent and admirable technic. The idiom has enough modern pepper in it to constantly stimulate the ear; but the music is not forced, any more than it is portentous. A young composer of talent disported himself in these pieces, and his audience was duly grateful. Not all composers, old or young, have the good sense not to take themselves, now and again, too seriously."

Jerusalem Quartet

Het Jerusalem Quartet werd in 1993 opgericht binnen het kader van de 'Young musicians' Group of the Jerusalem Music Centre' en de 'America-Israel Cultural Foundation' in samenwerking met het Rubin Conservatorium van Jerusalem, waar het kwartet studeerde bij Avi Abramovitsj. Het kwartet vervolmaakte zich in masterclasses bij Isaac Stern, György Kurtág, Michael Tree, Henry Meyer en leden van het Amadeus Quartet. In 1996 won het Jerusalem Quartet de eerste prijs op de Jerusalem Academy Chamber Music Competition, waarna nog meerdere prijzen volgden, waaronder de eerste Borletti-Buitoni Trust Award in 2003, met daaraan verbonden belangrijke concerten in Londen, Konzerthaus Wien en Concertgebouw Amsterdam. Intussen is het Jerusalem Quartet vaste gast in de gerenommeerde concerthuizen over de hele wereld. In de Verenigde Staten geven de vier musici regelmatig concerten in New York, Chicago, Los Angeles, Philadelphia, Cleveland en Washington. In Europa zijn ze vaste gasten in grote zalen als de Tonhalle Zürich, Herkulesaal München, Wigmore Hall in Londen, Laeiszhalle Hamburg en Salle Pleyel in Parijs en op vooraanstaande festivals als de Schubertiade Schwarzenberg, Verbier Festival, Rheingau Musikfestival ea. Het Jerusalem Quartet werkt vaak samen met collegae-musici als Martin Fröst, Steven Isserlis, Sharon Kam, Elisabeth Leonskaja, Alexander Melnikov en Andrés Schiff. Het Jerusalem Quartet heeft een exclusiviteitscontract met platenlabel Harmonia Mundi. Hun opname van Haydns strijkkwartetten won de BBC Music Magazine Awards 2010 in de categorie kamermuziek en een Diapason d'Or en hun cd met Schuberts 'Der Tod und das Mädchen' en de 'Quartettsatz' won de Echo Klassik Preis in 2009. Hun opname van de kwartetten van Mozart, verschenen

in maart 2011, werd onmiddellijk geselecteerd als Chamber Music Choice in BBC Music Magazine. In de lente van 2012 verscheen hun opname van het Pianokwartet en Pianokwintet van Schumann met Alexander Melnikov aan de piano. Op hun recentste cd is het kwartet te horen in werken van Janáček en Smetana.
www.jerusalemstringquartet.com

deSingel tijdlijn

vr 1 mei 2015
Jerusalem Quartet
Mozart, Smetana, Schulhoff

zo 21 apr 2013
Mozart Happening

wo 23 nov 2011
Jerusalem Quartet
Sjostakovitsj, Beethoven

do 18 mrt 2010
Jerusalem Quartet
Mozart, Kopytman

za 23 feb 2008
Jerusalem Quartet
Haydn, Wiesenberg, Borodin

wo 14 december 2005
Jerusalem Quartet
Mozart, Ravel, Sjostakovitsj

Jerusalem Quartet

Binnenkort in deSingel

Nederlands Blazers Ensemble & Bart Moeyaert

De Hemel

Nederlands Blazers Ensemble
bewerking voor blazersensemble en uitvoering
Bart Moeyaert tekst en verteller

J Haydn

Die sieben letzten Worte unseres Erlösers am Kreuze, HobIII:50-56

zo 3 mei 2015 | Blauwe zaal | 15 uur
€ 14 (basis) | € 8 (-19 jaar) | vanaf 12 jaar
gratis inleiding Saskia Törnqvist | Blauwe foyer | 14 uur

architectuur
dans
theater
muziek
in deSingel

t +32 (0)3 248 28 28
Desguinlei 25
B-2018 Antwerpen

www.desingel.be
 deSingelArtCity

deSingel is een kunstinstelling van de Vlaamse Overheid

mediasponsors

